

(5)

ג"ח

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו נ כ פ ר ש ת ה ש כ ר ע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ שנה השנים עשר

יו"ל ע"י מוסד תורה וחשלה לנער ולנעם

הספדרות נשי מורה באמריקה

פרק י"א

סמיני (תשי"ב)

דקות שונות בסעם אסורי מאכלות הובאו בגליון סמיני תשי"ב, ע/סמ

א. שאלה כללית

ר' דוד הופמן בפירוט לויקרא ע' רס"ז (התרגום העברי הופיע במוסד הרב קוק תשי"ג):

יש חוקרים שבין האחרונים החושבים שהוקי המאכלות האסורות אינם מיוחדים לעם ישראל לבדו אלא סאולים הם אתו מעמי מורה אחרים. כך הראו אחדים מהם שההבדלה בין בעלי חיים שחורים לבין סמאים מקורה בזה הצנזרת. לפי זו, סמניחא סיס סתי רסורו בכריאה כולה, אורמוזל חוג אל כל הטוב ואריסן אל הרע. יצירתו של אורמוזל שחורה וקדושה ואלו מה שבא מאריסן הוא טמא ומסואב.

אולם דעה זו תיראה/בהינתן מעמיקה ככלי יסודי וזכהבל... ראיתי: בתורת טסה אין הסוסנים "שחור" ו"קדוש" מזהים זה עם זה כמו בדת צוראסטר. ועוד: לפי דת צנז מחולקת כל החבל לסני עולמות סנוכרו לעיל, ולוח אין סום זכר בחוקי התורה. כאן מדובר על הכולה בין "שחור" ו"טמא" רק בטסה קטן. וגם בפרטים אין התאמה ביניהם. כך, למשל, כל הבחמות חחי-פרסיות (סאינן ספריסות פרסה) כגון חסוס והחפור וכו' והכלב והסועל ועוד הם לפי חוקי צנז חיות שחורות, ואלו לפי התורה הן ססתיכות לחיות הסמאות.

ומלבד זה ההבדל הקיים בין בעלי חיים שחורים לבין סמאים הוא בזה, שהללו מותרים באכילה וחללו אסורים, ואלו לפי דת צנז - אוריסטת החיות הסמאות הן אויבי האל סמנוה לרדפן ולהכריתן, בעוד סמנוה היא לספל בחיות הסחורות ולהגן עליהן. ובכלל יש להעיר, כי לפי התורה הסומאח היא דבר שבמציאות רק ביחס לאדם

(Menschen subjektiv Existierendes) - נאמר במקור -

ולא כמו בדת צנז, סלפיה היא מוסתה בטבע הבריאה... ("und nicht als etwas objektives, in der Schöpfung begründetes")...

הן אסורות באכילה. אין אף רמז קל לכך סיס לרדוף את בעלי החיים הסמאים, אלא אדרבא... (החוק מנוח לרחם עליהם)... אין סום דבר מסותף לדת צוראסטר והתורה, אלא רק בזה טבסתיחם נמנים בעלי חיים/שחורים ומהם סמאים... והלי כל העפוס העתיקים חנכילו בין שחור וטמא, כפרט במערכות בעלי החיים, ואמנם בזה ירמוז על קיום מסורת ידועה משותפת לכל העמים...

1. חוכה את דבריו הססומנים בקו... ("כי לפי התורה הסומאח היא...") מלשון הכתובים.

2. סחי חשיבות הכחנה זו לגבי כל תפיסת העולם של התורה.

3. לאיזה חק התורה יכון ר' דוד הופמן באפרו, שאין לרדף בעלי חי סמאים, אלא להיפך יש לרחם עליהם?

4. איכן למדה אותנו התורה שהבדלה בין בעלי חיים סמאים ושחורים יסודה "בסורת משותפת לכל העמים"?

ב. א. וידברתי אל משה ואל אהרן לאסור אליהם

רשי ד"ח לאסור אליהם

רס"ב"ם לאסור אליהם

1. מה קסה לסניחם?

2. העתק דברי רס"י (חלקוחים מן הספרא) בסימני פסוק.

3. חסבר סחי מעלתו של כל אחד מסני הפורשים. (חסבר ביחוד, מה סמריץ את חז"ל להכניס לפסוקנו את אלעזר ואיתמר-שלא הוזכרו ללל בפרקנו.)

2. זאת היתה אחר תאכלו מכל הבמה אחר על הארץ.

רמב"ן ד"ה מכל הבמה אחר על הארץ.

1. שני פירושים ניתנים ברמב"ן לכסוי "אחר על הארץ".
הסבר מה ביניהם.
(לפי כור הזהב יש לגרוס כאן בדברי הרמב"ן
"אחר על פני כל הארץ" ולא כמו שכתוב בספרינו
"על פני הארץ")

2. לדעת ר' נפתלי הירץ ויזל כ"באור" וכן לדעת ר' דוד הופמן
דוקא הפירוש היחי המובא ברמב"ן (שהוא על פני הספרא)
והמכונה אצלו "ומדרשו" - הוא המלך.
התוכל להסביר - מדוע?

ד. כל מפרסת פרסה וחוסעת חסע מעלת נרה.
ר' נפתלי הירץ ויזל מקשה: למה לא נאמר "ומעלת נרה" שהוא סימן
חדש לסהרת?

ענה לסאלתו.
אך את זה לא תאכלו... (הוא מביא ראיה מלשון חזקוני ורש"י)
ספרא סי"ט: ... אין לי אלא אלו (הגמל הארנבת החזן והחזיר) בלבד,
האר בהמה טמאה מניין? וידין הוא (שקל וחמר הוא):
ומה אלה חיים בהם סימני טהרה (אחד מסימני טהרה),
הרי זה בלא תעשה על אכילתו, שאין בהם סימני טהרה,
אינו דיין טהרה בלא תעשה על אכילתו? ונמצאו הגמל
והארנבת והחזן והחזיר מן הכתוב: ומאן בהמה טמאה
שקל וחמר... (הוא מביא ראיה מלשון חזקוני ורש"י)

רמי. ה. ד"ה מכל הבמה אחר על הארץ.
רמב"ן ג' " כל מפרסת פרסה עד .. שאין מזהירין מן הדין.
גור-אריה: והקשה הרמב"ן: והלא אין מזהירין מן הדין ואין עונשין
מן הדין, ויש מפרשין דתא דאין מזהירין מן הדין,
כחאנו באים למסור מקור הדין, הלא ידענו כלל אסורו,
אזי אנו אומרים: "אין מזהירין מן הדין", אבל כאן
דכבר ידענו אסור בהמה טמאה אם אין לה סימן טהרה -
ילפינן הקור בקל וחמר ולא אמרינן "אין מזהירין מן
הדין".

א. מהי קושיה הרמב"ן על דברי הספרא נבחי?
2. כיצד מייחבין היה מפרשים המובאים בגור אריה את קנחית
הרמב"ן?

3. היים לב לדברי הגור אריה: "אבל כאן דכבר ידענו אסור
בהמה טמאה אם אין לה סימן טהרה". מניין ידענו?

השאלות המסומנות א קשות והמסומנות אא קשות ביותר. ענה לפי יכולתך והבנתך.
תשובות יש לשלוח לנחמה ליבוביץ, הסתדרות הציונית העולמית, הסת' לחגין
ותרבות תורניים בצולת; ירושלים ת"ש. 92.